

Mads Davidsens tale i anledningen af 150 året for H. C. Andersens død

Taler

Mads Davidsen
Biskop over Fyens Stift

Dato

4. august 2025

Sted

Odense Domkirke

Omstændigheder**Prædikentekst:**

Johannesevangeliet kapitel 20, vers 11-18

- 1 Del 1: Andersens angst Var H. C. Andersen bange i dødsøjeblikket? Ikke ifølge Dorothea Melchior, som var ved hans side, da han åndede ud i parrets ejendom den 4. August 1875. Hun skrev hvordan H. C. Andersen åndede ud med et let suk, hvorefter hun tilføjede: "Nu er lyset slukket! Hvilken lykkelig død...."

5

Alligevel kan Andersen som ingen anden beskrive både døden og dødsangsten, som vi hørte det i sangen: "Jeg har en angst." Døden er så nærværende i Andersens eventyr. Tænk på "Den lille pige med svovlstikkerne", "Historien om en moder" eller digtet "Det døende barn". Døden er nærværende som en angst
10 for det flygtige, for skæbnen og sorgen, men angsten er altid fulgt af en klippefast tro på Gud, en bevægelse mod troen og lyset.

- Det er netop denne dialektik mellem angsten for livet og troen på en nådig Gud, der giver Andersens eventyr nuancer. Altid er det en kamp mellem mørke og lys,
15 mellem fortabelse og håb, så rigt og fantasifuld beskrevet, at man ligefrem kan mærke angsten og håbet, hvad enten man er voksen eller barn.

- For der er nok at frygte. Andersen kunne frygte selv for det at sejle over de mindste danske bæltter. Han frygtede sygdomme, han frygtede mørket og måske
20 frygtede han også de fascinerende smukke kvinder og kærligheden, som kunne gøre ham helt befippet, ulykkelig og usikker.

- Man kan næsten forestille sig den følsomme dreng fra Odense. Hvordan han har optaget byens indtryk, nattens skygger, de kranke skæbner på tugthuset, de
25 fattige børn på skolen, folkeeventyrene der blev fortalt på skomagerværkstedet,

den farlige og mørke Munkemose og selvfølgelig glæden over leg, dans, musik og teater, hvor man kunne flygte ind i troen og de mest fantastiske fortællinger.

30 Også dengang stod Odense Domkirke, hvor HC. Andersen blev konfirmeret, som et fyrtårn midt i byen, som en klippe, hvor man kunne flygte ind og synge om påske og jul, om barnet i krybben og troen, der kan få angst og skygge til at forsvinde og gøre den sorgfulde sjæl karsk og glad.

35 Del 2: Andersens eventyrunivers Det var ikke her i Odense, HC. Andersen opnåede berømmelse. Han forsøgte sig et par gange med optrædener, blandt andet i Odense Bispegård, hvor han efter aftale med Biskop Plum, optrådte for lidt rejsepenge, inden han drog videre til København.

40 Episoden er beskrevet i Jomfru Otilies dagbøger. Hun skriver:

"Torsdagen d. 2den September 1819. Om Middagen var her en Skoemagerdreng (14 Aar) og bad om lidt Reisepenge da han i Morgen skulde reise til Kiøbenhavn hvor han er bleven andtaget og skulde lære ved Theatret. Bispinden
45 *bad ham komme og spille os nogle Comedier da her var en fremmed dame (det var mig) som giærne øndskede at more; Han var strax villig og vimsede som en lille affecteret Herre ud af Døren .. i samfulde 2 Timer opførte den liden Herre, en Persohns Rolle af forskiellige Comedier og Tragedier; meget af det gjorde han godt, men det morede os meget hvad enten han gjorde slet eller godt, de muntre*
50 *Roller spille han best, men naragtig nok var det, at see naar han spille en følsom Elsker Rolle, knælende eller besvimende, thi da tog hans store Fødder sig just ikke ret godt ud; nu vil vi see om de kan faae et bedre Sving i Kiøbenhavn, maaskee han med Tiden kan fremtræde som en stor Mand paa Theatret."*

55 Selvom Andersen tydeligvis ikke opnåede den store berømmelse i Odense, så må vi sige, at Odense siden har opnået berømmelse gennem H. C. Andersen.

Byen har en særlig plads i hans værker. Hvem kan ikke genkende Odense i de mange eventyr. Fattigskolen, Odense Tugthus, Vaskepladsen,
60 Barndomshjemmet, Eventyrhaven og fødehjemmet.

Hvordan skulle HC. Andersen kunne skrive om ællinger og svaner, om Tommelise, om tinsoldater og legetøj, om hekse, soldater, en svinedreng og en nattergal, hvis ikke det var for naturen og omgivelserne omkring Odense.

Andersens fantasi er smeltet sammen med byen og har siden har kastet et særligt lys over Odense, som eventyrernes by. Ja, det er næsten som om Andersens moraler hænger ved byen, som en slags grundfortælling i enhver ung mand og
70 kvinde, når de rejser fra Odense og ud i verden.

Mon ikke enhver fynbo ved, at snuhed og kløgt kan overvinde alverdens magt og rigdom, som det skete for Lille Claus? Mon ikke enhver fynbo ved, at det er vigtigt at være sig selv, og bruge de midler man har, i stedet for at gøre sig til med
75 alfabeter og alverdens sprog, som brødrene gjorde det i eventyret om Klodshans?

Og mon ikke at de, der går tur i Eventyrhaven og ser svaner med ællinger, ved, at der bag enhver lille ælling gemmer sig den smukkeste svane?

80 Disse små moraler er ikke alene H. C. Andersens historie. De er blevet vores historie og fortælling, som kaster et særligt skær over byen. Det er sådan, vi gerne vil sende vores børn ud i verden. Vi ser de mange fortællinger i byen, som fodspor i gaden, som kunst på byens gavle, eller som lærdom fra skole og
85 godnatlæsning.

Del 3: "Kvinde, hvorfor græder du? "Andersens opstandelsesforkyndelseMen hvad der særligt præger H. C. Andersen, er selvfølgelig hans kristne forkyndelse.

90 H. C. Andersen var et dybt troende menneske. Jeg har allerede berørt, hvordan han selv i de mest mørke og barske eventyr, altid lader kristendommen skinne igennem, som en fast tro på livet efter døden.

Jeg begyndte med at læse fra Johannesevangeliet, stykket, hvor den grædende
95 Maria Magdalene besøger Jesu grav og den opstandne Herre opsøger hende og spørger: Kvinde, hvorfor græder du?

Netop det motiv går flere gange igen i H. C. Andersens eventyr. Moderen der græder over døden, der har taget hendes barn. Hun græder, fordi døden er
100 grum, fordi døden er sorgfuld.

Men Andersen åbner altid døren for at give os et lille kig ind på den anden side. Som den opstandne Herre, der efter at have overvundet døden spørger: "Kvinde

105 hvorfor græder du?"

Sådan møder den lille pige med svovlstikkerne sin kærlige mormor på den anden side, efter hun har strøget den sidste svovlstik, dør og stiger til himmels. Sådan får mødre og børn et kig ind i himlen, så døden altid er forbundet med trøst, engle og varme.

H. C. Andersen beskriver igen og igen sørgende og grædende mødre, sultende og døende børn – mens han med Johannesevangeliet i baggrunden åbner himmeriget for læseren, så vi får blik for, at der midt i ulykken og sorgen åbner sig et andet og bedre rige, hvor Gud tager imod vores døde.

Måske er det derfor, at H. C. Andersen, det ængstelige barn ikke selv frygtede døden. Måske er det derfor, det berettes, at han sov stille ind, og at Dorthea Melchior kan tilføje: Hvilken lykkelig død....

120

Vi må tilføje på denne mindededag: hvilken lykkelig tro og arv. En arv som HC. Andersen har givet til Odense, Danmark, verden og alle os, der bærer ham med os i hjertet.

125

Kilde

Manuskript taget fra fyensstift.dk med tilladelse fra udgiver.

Kildetype

Digitalt manuskript

130

Tags

Mindetale, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/biskop-mads-davidsens-tale-i-anledningen-af-150-aret-for-h-c-andersens-dod>

135

140